Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Дмитро БОБРОННІКОВ, 1990 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2013 році Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», м. Харків, за спеціальністю «Правознавство», військовий ЗСУ (лейтенант юстиції), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування».

Разова спеціалізована вчена рада утворена рішенням Вченої ради Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро «04» лютого 2026 року Протокол № 7, Наказ від «04» лютого 2026 року № 28 у складі:

Голова спеціалізованої вченої ради – Хожило Ірина Іванівна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», м. Дніпро;

Рецензент – Баштанник Віталій Володимирович, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», м. Дніпро;

Офіційні опоненти:

1. Миколайчук Микола Миколайович, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та регіоналістики Національного університету «Одеська політехніка», м. Одеса;
2. Комаха Лариса Григорівна, доктор філософських наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ;
3. Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна, доктор наук з державного управління, професор, завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди, м. Переяслав.

На засіданні «10» березня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» Дмитру БОБРОННІКОВУ на підставі публічного захисту дисертації «Формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження: публічноуправлінський аспект» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дисертацію виконано у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка», МОН України, м. Дніпро.

Науковий керівник – Чикаренко Ірина Аркадіївна, доктор наук з державного управління, професор, завідувачка кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», м. Дніпро.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, українською мовою.

Метою дисертаційного дослідження є формування системи публічного управління у сфері енергоефективності та енергозбереження на регіональному рівні та розроблення її методико-технологічного забезпечення.

Представлена дисертація є завершеним науковим дослідженням, яке вирішує актуальну *наукову задачу*, що полягає у створенні умов підвищення ефективності та результативності публічноуправлінської діяльності, спрямованої на забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів у територіальних громадах та регіоні в цілому на основі запровадження новітнього для енергетичної сфери регіону управлінського інструментарію з урахуванням особливостей нової структури енергетики та впливу людського фактору, використання якого органами публічного управління в умовах воєнного стану країни *буде сприяти* відновленню критичної інфраструктури та її повоєнного розвитку, *спрямовувати* діяльність регіональних енергетичних підприємств на реалізацію принципів децентралізації енергетичних ресурсів задля стійкого та надійного енергозабезпечення територіальних громад, *підвищувати* обізнаність їх мешканців у доцільності запровадження розподіленої генерації, *заохочувати* до фахового навчання працівників оновлюваної енергетичної галузі з принципово новим високо технологічним забезпеченням на основі цифровізації та моніторингу потреб.

Наукова новизна та практичну цінність роботи полягає у такому:

уперше: сформовано цілісну систему публічного управління у сфері енергоефективності та енергозбереження на регіональному рівні, для чого здійснено науковий пошук та обґрунтування комплексу нових для енергетичного сектору регіону підходів та інструментів, які методологічно забезпечують її результативність на основі розроблених автором цільової функції успішності публічноуправлінської діяльності, векторної моделі регіонального енергетичного простору, інструментальної моделі забезпечення енергетичної стійкості регіону та інтегрованої моделі формування регіональної системи публічного управління в галузі, що буде сприяти реалізації визначених Енергетичною стратегією України пріоритетів, спрямованих на досягнення енергетичної незалежності та стійкості, дозволить здійснити перехід до кліматично нейтральної економіки, а також забезпечить подальше впровадження реформ в Україні, прискорення вступу до ЄС та відновлення економіки й країни в цілому;

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, а саме: запропоновано авторські дефініції понять «регіональна система енергоефективності та енергозбереження», «енергетичний кластер», «енергетична спільнота», «енергоефективна громада», «енергетична стійкість територіальної громади», «регіональний енергетичний простір», «енергетична стійкість регіону», що дозволило систематизувати відомий у світі інструментарій управлінської діяльності у проекції на енергетичну сферу регіону, та запропонувати його комплексне використання як на рівні окремих територіальних громад, так і регіону в цілому;

– підхід до стратегування в енергетичній сфері, у межах якого запропоновано використовувати інструменти динамічного середньо-

строкового стратегічного планування (на відміну від існуючого довгострокового), що обумовлює необхідність розроблення Державної енергетичної політики України як окремого довгострокового нормативного документу та дозволить досягти визначених нею цілей і пріоритетів шляхом послідовного виконання декількох середньострокових енергетичних стратегій, хід реалізації яких значно проще контролювати та, за потреби, коригувати, тим самим гарантуючи досягнення запланованих результатів і, відповідно, успішність стратегічного управління галуззю в цілому;

– формалізація принципів стратегування у сфері енергоефективності та енергозбереження на регіональному рівні, до яких автором додано: проактивність та адаптивне реагування; додатковість та відтворення; системну інтеграцію та комплексність; динамічність та середньостроковість; реалістичність та безперервність, енергетичне партнерство та стратегічні комунікації; розумне використання енергії та екологічну стійкість тощо;

дістало подальшого розвитку:

– підхід до визначення та аналізу стейкголдерів енергетичної галузі, на базі якого сформовано функціональну матрицю взаємодії основних стейкголдерів енергетичного сектору регіону, побудовану на суб'єкт-об'єктній основі з вказанням напряму та сили впливу кожного стейкголдера на вирішення проблем енергоефективності та енергозбереження, що дозволило систематизувати інформацію про кожного стейкголдера, оцінити ступінь можливої підтримки процесів, до реалізації яких він задіяний, а також побудувати ефективну стратегію комунікації органів публічного управління з кожною заінтересованою стороною;

– упорядкування нових для енергетичного сектору регіону, управлінських підходів та інструментів за структурно-функціональними ознаками (концептуальні, організаційно-управлінські, забезпечувальні), які розглядаються на системоутворюючому, стратегічному та тактичному рівнях, що сприятиме підвищенню ефективності діяльності регіональних органів публічного управління, заснованій на імплементації передового зарубіжного досвіду та кращих практик в енергетичній сфері, а саме, формуванню енергетичних кластерів, кооперативів та / або спільнот як складових енергоефективних громад в регіоні, які інкорпоровані у регіональний енергетичний простір, і є ключовими стейкголдерами регіональної системи енергоефективності та енергозбереження;

– методико-технологічне забезпечення процесів комплексного використання дієвих і продуктивних для трансформації енергетичного сектору регіону підходів та інструментів (менеджмент-орієнтованих, програмно-цільових, корпоративних, мережевих, цифрових, техніко-економічних тощо), що дозволить підвищити результативність їх застосовування органами публічного управління під час війни та у період повоєнного відновлення енергетичної галузі як на регіональному рівні, так і в країні в цілому.

Здобувач має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України (2 – у співавторстві), 7 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій, що засвідчують апробацію результатів дисертації (2 – у співавторстві):

1. Бобронніков Д., Чикаренко І. (2023). Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення реалізації енергетичної політики України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. № 4. С. 12–17.

URL: https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/456/409

DOI: https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.4.2

Особистий внесок здобувача: здійснено аналіз нормативно-правової бази в енергетичній сфері, запропоновано шляхи її удосконалення.

2. Бобронніков Д., Чикаренко І. (2024). Сучасна енергетична політика України: проєкція на регіональний рівень. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. № 4. С. 18–23.

URL: https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/633/575

DOI: https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.4.3

Особистий внесок здобувача: досліджено проблеми, виклики, можливості та загрози формування й реалізації сучасної енергетичної політики України. Обґрунтовано необхідність розроблення Державної енергетичної політики України як окремого нормативного документа.

3. Бобронніков Д. (2025). Підходи та інструменти забезпечення енергоефективності та енергозбереження на регіональному рівні. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. № 2. С. 115–120.

URL: https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/751/674

DOI: https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2025.2.17

4. Бобронніков Д. (2025). Стратегування в енергетичній сфері регіону: підходи та принципи. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права.* № 4. С. 125-131.

URL: https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/805

DOI: https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2025.4.17

5. Чикаренко І.А., Бобронніков Д.О. (2023). Формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження: загальна концепція дослідження. *Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні: наук.-практ. конф. за міжнар. участю*, Дніпро, 4 трав. 2023 р., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2023. С. 229-233.

URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/ConfDUMS-040523-270623.pdf

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано доцільність проведення наукового дослідження щодо формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження; визначено мету та наукові завдання дослідження.

6. Бобронніков Д. (2024). Європейський досвід публічного управління у сфері енергоефективності та енергозбереження. *Наукова весна 2024: матеріали XIV міжнар. наук.-техн. конф. аспірантів та молодих вчених*, Дніпро, 27–29 берез. 2024 р., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП». С. 268-269.

URL: https://rmv.nmu.org.ua/ua/arkhiv-zbirok-konferentsiy/naukova-vesna-2024/Scientific_Spring_2024.pdf

7. Бобронніков Д. (2025). Регіональний вимір енергоефективності: публічноуправлінський аспект. *Сучасні виклики та інновації в науці:*

міждисциплінарний підхід до розвитку освіти, технологій, суспільства та економіки: міжнар. наук.-практ. конф., 04 квіт. 2025 р., м. Кременчук. Кременчук : ЦФЕНД, 2025. С. 50-51.

URL: https://drive.google.com/uc?export=download&confirm=no_antivirus&id=1c5W3tSIDD9hTfDvb0oe1C2oexcUFkJjZ

8. Бобронніков Д. (2025). Розподілена генерація: крок до енергетичної незалежності України (євроінтеграційний аспект). *Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: XXII наук.-практ. конф.,* 09 трав. 2025 р., м. Дніпро. Дніпро : НТУ ДП. С. 62–64.

URL: https://is.gd/NHW8Ss

9. Бобронніков Д. (2025). Корпоративні підходи в управлінні енергетичною сферою на регіональному рівні. *Безпечна, комфортна та спроможна територіальна громада : міжнар. форум,* 15-17 жовт. 2025 р. Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка». С. 21-23.

URL: https://science.nmu.org.ua/ua/conferences/index.php

10. Бобронніков Д. (2025). Енергетичні кластери як інструмент створення енергоефективних громад у регіоні: польський досвід. Молодь: наука та інновації – 2025 : матер. XIII міжнар. наук.-техн. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 12–14 листоп. 2025 року, м. Дніпро (у 3-х томах). Дніпро : НТУ «ДП». Том 3. С. 7–8.

URL: https://rmv.nmu.org.ua/ua/arkhiv-zbirok-konferentsiy/molod-nauka-ta-innovatsii-2025/molod-2025-vol3.pdf

11. Бобронніков Д., Чикаренко І. Підвищення енергоефективності регіону: комунікації та взаємодія зі стейкхолдерами. *Національна стійкість (резилієнтність) як ключовий елемент національної безпеки: архітектура, виклики та шляхи посилення : міжнар. наук.-практ. конф.*, 27 листоп. 2025 р., м. Івано-Франківськ. Івано-Франківськ, ІФНТУНГ, 2025. С. 255-259.

URL: https://is.gd/RDJn7F

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано важливість проведення аналізу стейкголдерів для підвищення енергоефективності регіону, а також роль комунікацій у забезпеченні конструктивної взаємодії між ними.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти).

Голова ради:

1. Хожило Ірина Іванівна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», м. Дніпро. Зауважень немає. Запитання: Вами розроблено інтегровану модель формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження. Можна більш детально про цю модель?

Бобронніков Д. Відповідь:

Дякую за запитання. Як я вже зазначав у доповіді, дана інтегрована модель побудована за принципом «знизу – догори», тобто система енергоефективності та енергозбереження регіону складається з підсистем енергоефективності територіальних громад, що належать до даного регіону. Підґрунтям формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження є чинна нормативно-правова база та можливості фінансування «зеленої» енергетики як з боку Уряду України, так і зарубіжними партнерами. Відповідно до ключових

напрямів реалізації енергетичної політики, генеральним напрямом розвитку енергетичної сфери регіону буде формування такої системи енергоефективності та енергозбереження, яка відповідає європейським стандартам, нормам та правилам щодо розбудови енергосистем. Відповідно, генеральним напрямом розвитку енергосистем країн ЄС є поступовий перехід на використання екологічно чистих відновлюваних джерел енергії, що також знайшло своє відображення у запропонованій моделі. Кінцевим результатом та кількісним показником успішності формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження буде: ініціація та впровадження громадських енергетичних ініціатив; створення та збільшення кількості енергетичних спільнот; створення та збільшення кількості енергетичних кооперативів; створення та розвиток енергетичних кластерів у регіоні. У результаті таких перетворень і трансформацій в регіоні поступово збільшується кількість енергоефективних громад, які інкорпоровані в регіональну систему енергоефективності та енергозбереження, і по суті забезпечують інтегрованість останньої та стійкість до зовнішніх викликів та загроз, зокрема, в умовах війни та повоєнний період.

Рецензент:

2. Баштанник Віталій Володимирович, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», м. Дніпро.

У цілому дисертація справляє цілком позитивне враження, водночас, слід звернути увагу на окремі дискусійні положення дисертаційної роботи.

1. У п. 1.1 роботи автор аналізує зміст енергетичних стратегій, які розроблялися на різні періоди – до 2030 року, 2035 року, 2050 року, і зазначає, що підхід, коли попередня стратегія ще не реалізована повною мірою, а наступна вже готується до затвердження, є нераціональним і несистемним (с. 59). Хотілося б побачити більш детальне обґрунтування цього твердження.

2. У п. 2.3 роботи зазначається, що запровадження сучасних корпоративних підходів у діяльність щодо забезпечення енергоефективності та енергозбереження, зокрема, шляхом створення енергетичних кластерів, спільнот, енергетичних кооперативів, реалізації громадських ініціатив тощо задля формування енергоефективних громад і включення їх у регіональний енергетичний простір, вимагає підвищення рівня компетентностей як в управлінців, так і у самих мешканців громад (с. 183). Незрозуміло, в який спосіб буде відбуватися таке підвищення компетентностей саме в громадах.

3. У п. 3.1 автор розглядає енергетичну стійкість регіону як інтегральну складову формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження, а також надає власну дефініцію цього поняття (с. 197). На наш погляд, потребує додаткового пояснення термін «інтегральна складова», який застосовується в контексті характеристики енергетичної стійкості.

4. Аналізуючи склад стейкголдерів розвитку енергетичної сфери регіону автор розглядає в якості суб'єктів управління і центральний орган законодавчої влади (п. 3.3, с. 224). На наш погляд, це не є доцільним, адже місія Верховної ради України полягає у прийнятті законів, формуванні уряду, утвердженні бюджету, здійсненні парламентського контролю за дотриманням Конституції

України та прав громадян, і не стосується безпосередньо управління розвитком окремих сфер діяльності на рівні регіону.

5. У роботі бажано було б приділити більшу увагу питанням фахової підготовки кадрів та підвищення кваліфікації працівників відповідних служб і відділів органів влади в умовах трансформацій в енергетичній сфері, зокрема, у повоєнний період.

Разом з тим, висловлені дискусійні моменти не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Д.О. Бобронніков, а відтворюють творчий характер роботи та характеризують високу актуальність та значну складність досліджуваної проблематики.

Запитання 1. Ураховуючи, що законом України «Про критичну інфраструктуру» енергетичну галузь віднесено до критичної, тобто такої, що грає надзвичайно важливу роль для функціонування суспільства та економіки держави, скажіть, чи враховано євроінтеграційний контекст у документах, які визначають стратегічний курс розвитку вітчизняної енергетики, і як саме?

Запитання 2. У роботі Ви зазначили, що для вирішення питання організації ефективної взаємодії всіх учасників процесу трансформації та стратегічного розвитку енергетичної галузі регіону необхідно провести аналіз ключових стейкголдерів, визначити цілі та вплив кожного з них на цю діяльність. Скажіть, що є кінцевою метою такого аналізу?

Бобронніков Д. Відповідь:

Запитання 1. Дякую за запитання. Що стосується документів, якими визначено стратегічний курс розвитку вітчизняної енергетики, то лише за останні 10-15 років Урядом було послідовно затверджено три енергетичних стратегій, дві з яких, на жаль, так і не були доведені до завершення, і відповідно, втратили чинності. Це Енергетична стратегія України на період до 2030 року, затверджена у 2013 році; потім Енергетична стратегія до 2035 року, затверджена у 2017 році, і остання – до 2050 року, була затверджена у 2023 році. Що стосується євроінтеграційного контексту стратегії – він врахований у заходах з адаптації законодавства до норм ЄС, синхронізації з Європейською мережею операторів систем передачі електроенергії, а також виконання зобов'язань у межах Енергетичного Співтовариства. Ще додам, що у 2024 році було затверджено Національний план з енергетики та клімату, який також побудований на основі синхронізації українського законодавства з нормами та директивами ЄС. План передбачає створення за європейськими правилами до 2030 року енергоефективного та конкурентоспроможного енергетичного ринку, декарбонізацію, розвиток відновлюваної енергетики, інтеграцію енергосистем та мереж в енергетичний простір ЄС.

Запитання 2. Проведення аналізу стейкголдерів та формування відповідної функціональної матриці з вказанням цілей та сили впливу кожного стейкголдера на вирішення проблем в галузі, допоможе систематизувати інформацію про кожного з них, оцінити ступінь можливої підтримки процесу запровадження відновлюваної енергетики, будівництва та поширення розподіленої генерації, а також побудувати ефективну стратегію комунікації органів публічного управління зі всіма стейкголдерами. Саме ефективні комунікації є ключовим фактором зміцнення довіри між такими стейкголдерами, як влада, територіальні громади та інвестори, а налагодження конструктивної взаємодії між ними

допоможе країні у відновленні енергетичної інфраструктури, пошкодженої війною, та інтеграції до європейських енергетичних ринків, що, у свою чергу, забезпечить перехід до сталого розвитку через декарбонізацію та енергоефективність.

Опоненти:

3. Комаха Лариса Григорівна, доктор філософських наук, доцент, директор навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ.

Оцінюючи в цілому позитивно подане до захисту дисертаційне дослідження, слід вказати на окремі дискусійні положення дисертації та висловити такі зауваження і пропозиції:

1. У п. 1.3 автор обґрунтовує принципи стратегування в енергетичній сфері на регіональному рівні, одним із яких є принцип додатковості та відтворення джерел енергії (с. 94). На наш погляд, виокремлення цього принципу, зокрема, в аспекті відтворення, вимагає додаткової аргументації.

2. У п. 2.1 здобувач аналізує європейський досвід публічного управління у сфері енергоефективності та енергозбереження (с. 116-133), зокрема досліджує існуючі стандарти в сфері енергетичного менеджменту та політики щодо забезпечення енергоефективності територій та громад у різних країнах. На наш погляд, роботу би покращило, якщо б автор зробив зведену таблицю, у якій би узагальнив результати проведеного аналізу за різними критеріями (наприклад, основні ознаки, переваги, недоліки, можливості адаптування тощо) з огляду на існуючу проблематику виробництва та споживання енергоресурсів у країнах ЄС.

3. У п. 2.2 роботи зазначає, що цифровізація відіграє провідну роль у вдосконаленні процесів виробництва, передачі й споживання енергії, і що через запровадження інновацій та цифровізацію галузі можна досягти зменшення енергоспоживання (с. 119). Зазначене твердження вимагає додаткового пояснення.

4. Автором дисертації побудовано векторну модель регіонального енергетичного простору (п. 2.3, с. 153) та цільову функцію успішності діяльності органів публічного управління щодо розвитку регіональної системи енергоефективності та енергозбереження, якою встановлено обмеження на значення кожного з коефіцієнтів енергетичної стійкості (п. 3.2, с. 215-220). На наш погляд, застосування такого математичного апарату, зокрема, для організації подальшої стратегічної діяльності органів публічного управління в галузі, може викликати певні труднощі.

5. Автору дослідження варто було б додатково розглянути такий аспект проблематики, як забезпечення енергетичної галузі компетентними й висококваліфікованими управлінськими кадрами, здатними вирішувати наявні проблеми й знаходити шляхи виходу із кризової ситуації, яка склалася на даний час в цій сфері.

Разом із тим, зазначені зауваження не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження. Загальна оцінка роботи є позитивною.

Запитання 1. Одним зі стратегічних пріоритетів, представлених на порталі Офісу реформ, і спрямованих на прискорення вступу України в ЄС та відновлення економіки і країни в цілому, є реалізація до 2030 року

Національного плану з енергетики та клімату, про який ви вже говорили. Скажіть, які ключові виміри та цілі цього плану?

Запитання 2. У роботі ви зазначаєте, що підвищення рівня енергоефективності та енергозбереження в регіоні безпосередньо залежить від професіоналізму та фаховості як управлінців в енергетичній галузі (публічних службовців та керівників енергетичних підприємств), так і виробничого персоналу. Обґрунтуйте, будь ласка, вашу думку стосовно останньої категорії працівників.

Бобронніков Д. Відповідь:

Запитання 1. Дякую за запитання, шановна Ларисо Григорівно. Національний план з енергетики та клімату безпосередньо пов'язаний з п'ятьма вимірами Енергетичного Союзу – декарбонізація, енергоефективність, енергетична безпека, спільні цілі та політики розвитку внутрішнього енергоринку (електроенергії та газу) на основі досліджень, інновацій та забезпечення конкурентоспроможності. Один із основних акцентів даного плану – це самозабезпечення енергією та енергоефективність, яку в Енергетичній стратегії України визначено першочерговою стратегічною ціллю. Успішна реалізація Національного плану забезпечить Україні доступ до європейських ринків, технологій, стандартів безпеки та стабільності, і сприятиме модернізації галузі та покращенню її екологічних показників. Саме з урахуванням цього ми пропонуємо у роботі низку інструментів, використання яких буде сприяти досягненню цих цілей.

Запитання 2. Для забезпечення енергоефективності та енергозбереження в регіоні нами пропонується застосовувати цілий арсенал управлінських інструментів і методів, використання яких дозволить сформувати регіональну систему енергоефективності та енергозбереження, яка буде сприяти конкурентоспроможності та енергетичній безпеці регіону за рахунок підвищеної стійкості та надійності, а також зміцнювати спроможність кожної з територіальних громад, розташованих на його території. Таке підвищення рівня енергоефективності в регіоні забезпечується використанням сучасних технік та технологій, інноваційного обладнання тощо, для чого потрібні специфічні фахові знання, вміння та навички у персоналу, який буде працювати на енергетичних підприємствах та виконувати функції з виробництва та постачання енергії споживачам, обслуговування мереж тощо.

4. Миколайчук Микола Миколайович, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та регіоналістики Національного університету «Одеська політехніка»;

Оцінюючи в цілому позитивно представлене на опонування дисертаційне дослідження, слід вказати на окремі дискусійні положення дисертації та висловити наступні зауваження і пропозиції.

1. У розділі 1 (с. 53-54) автор підкреслює важливість антикризового характеру стратегування в енергетичній сфері, що пов'язано, насамперед, з дією правового режиму воєнного стану, коли вся критична інфраструктура України опинилася перед загрозою руйнування. Роботу би покращило, якби автор запропонував ще і конкретні антикризові заходи або проєкти щодо забезпечення безпеки та енергетичної стійкості в регіонах.

2. У розділі 2 автор розкриває зміст поняття «енергетичний кластер» на рівні територіальної громади і наводить приклад Польщі (с. 122-126). Втім, незрозуміло, як, наприклад, сільська громада, яких є переважна більшість на Дніпропетровщині, зможе створити інтеграційне об'єднання підприємств, установ та організацій різних форм власності, які будуть забезпечувати повний цикл виробництва, розподілу, транспортування й споживання енергії. У них на це не вистачить ані ресурсів, ані технологічних можливостей, ані достатньої кількості підприємців.

3. У розділі 3 (рис. 3.1 – інструментальна модель формування енергетичної стійкості регіону, с. 207) автор розподіляє всі інструменти на дві категорії – технологічні та публічноуправлінські. Не зовсім зрозуміло, з якою метою здійснено такий розподіл, і які висновки або результати отримано.

4. Автором дисертації розроблено інтегровану модель формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження (рис. 3.5, с. 233), яка побудована за принципом «знизу – догори». Даний тезис потребує додаткового пояснення, оскільки так званим «керівним центром» розвитку регіональної системи є органи публічного управління регіонального рівня.

5. Апробовані у Дніпропетровській області підходи, інструменти, моделі та пропозиції автора дисертації щодо формування регіональної системи енергоефективності та енергозбереження, на наш погляд, є універсальними, і можуть бути застосовані (з певною адаптацією) в інших регіонах. Втім, проведення математичних розрахунків для визначення успішності діяльності регіональних органів публічного управління в енергетичній сфері, на наш погляд, є не таким простим завданням, ніж здається автору.

Разом з тим, на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Бобронніков Д.О. подані вище зауваження суттєво не впливають, додатково характеризуючи значну складність і перспективність досліджуваної автором проблематики.

Запитання 1. Для візуалізації регіонального енергетичного простору Ви обрали тривимірну систему координат, вісі якої відображають проєкції векторів діяльності основних стейкголдерів у сфері енергоефективності – це органи публічного управління, бізнес-структури та громадськість. Скажіть, чим саме обумовлений такий вибір, і які переваги це дає?

Запитання 2. У продовження першого запитання. Для кількісного вимірювання успішності діяльності визначених суб'єктів розвитку системи енергоефективності та енергозбереження територіальних громад та регіону в цілому, ви обрали обсяги інвестицій у дану сферу. Поясніть, будь ласка, чому саме так?

Бобронніков Д. Відповідь:

Запитання 1. Дякую за запитання. При формуванні векторної моделі регіонального енергетичного простору ми виходили з того, що проєкція векторів на першу вісь характеризує рівень активності органів публічного управління регіону (органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування) у сфері енергоефективності та енергозбереження. Проєкція на другу вісь – характеризує внесок бізнес-структур регіону у забезпечення енергоефективності та енергозбереження. На третю вісь – рівень самоорганізації членів територіальних громад задля забезпечення енергоефективності та

енергозбереження. У свою чергу, орієнтація векторів в обраній системі координат візуалізує взаємодію та лідерство цих трьох складових у так званому трикутнику «влада-бізнес-громада». Перша проєкція відображає у кількісному вимірі обсяг інвестицій, залучених до енергетичної сфери регіону, за рахунок діяльності регіональних та місцевих органів публічного управління. Друга – відображає обсяг інвестицій, вкладених бізнес-структурами регіону до сфери енергоефективності та енергозбереження. Третя - обсяг інвестицій, залучених до цієї сфери за рахунок громадських ініціатив та органів самоорганізації населення. Таким чином, довжина векторів E_n характеризує інвестиційний внесок кожної територіальної громади, а у їх сукупності – і регіону в цілому, у розвиток регіональної системи енергоефективності та енергозбереження.

Запитання 2. Такі показники, як наприклад, обсяг зекономленої унаслідок проведених заходів електроенергії, на наш погляд, недоцільно використовувати в якості універсального показника, оскільки сфера енергоефективності та енергозбереження є багатоаспектною. Крім того, в енергетичній сфері існує значна кількість різноманітних напрямів діяльності, і зусилля мають спрямовуватися не тільки на більш ефективне використання електричної енергії, але й інших видів енергії та її носіїв. Тому для кількісного вимірювання успішності діяльності з енергоефективності та енергозбереження у громадах та регіоні вважаємо за доцільне обрати інший, так званий універсальний показник, який характеризує не прогрес за окремими напрямками, а ділову активність у цій сфері в цілому. У якості такого показника, на нашу думку, доцільно використовувати обсяги інвестицій в енергоефективність, оскільки саме цей показник достатньо легко і прозоро обліковується, і найбільш точно характеризує зусилля всіх учасників цього процесу – представників бізнесу, органів публічного управління, громадських організацій тощо.

5. Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна, доктор наук з державного управління, професор, завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди, м. Переяслав.

Відзначаючи нові науково-обґрунтовані результати та практичні рекомендації автора дисертації, вважаємо за необхідне звернути увагу здобувача, а також членів разової спеціалізованої вченої ради на певні дискусійні положення, що містяться в роботі:

1. У розділі 1 (п. 1.2, с. 62-76) проаналізовано низку нормативних та програмно-цільових документів в енергетичній сфері, у тому числі, стратегічного характеру. На наш погляд, роботу би покращило, якщо б автор зробив зведену таблицю з порівнянням основних положень окремих документів (зокрема це стосується енергетичних стратегій, розрахованих на різні горизонти планування).

2. Як один із принципів стратегування в енергетичній сфері регіону автор виокремлює принцип реалістичності та безперервності, і зазначає, що його дотримання здійснюється шляхом регулярного моніторингу та оцінювання поточного стану виконання стратегії (п. 1.3, с. 93). Проте як часто робити такий моніторинг, і хто за нього відповідає – у роботі не йдеться.

3. У розділі 2 (п. 2.1) зазначається, що система енергетичного менеджменту спрямована на ефективність та збалансоване використання паливно-енергетичних ресурсів, і в її основі лежить впровадження стандартів, зокрема

таких, як ISO 50001 (с. 117). У цьому контексті бажано було б акцентувати на тому, що саме якісний енергоменеджмент впливає на якість послуг енергопостачання і тому відіграє основополагаючу роль у задоволенні потреб споживачів наданими послугами.

4. У п. 2.2 проведено аналіз ключових стейкголдерів енергетичної галузі регіону, який представлено у вигляді відповідної таблиці (табл. 2.1, с. 139). На наш погляд, таблицю можна було б доповнити зовнішніми стейкголдерами, до складу яких слід віднести відповідні міністерства, відомства, агентства, установи, служби тощо, які опікуються питаннями енергоефективності.

5. У розділі 3 (п. 3.1), автор роботи надає власні дефініції поняттям «енергетична стійкість територіальної громади» та «енергетична стійкість регіону» (с. 197) та формує відповідну інструментальну модель (с. 207). Хотілося б уточнити, чи закріплені ці поняття чинною нормативно-правовою базою, і на чому ґрунтуються ці твердження.

Слід відзначити, що наведені дискусійні положення суттєво не впливають на зміст дисертації, якість висновків та обґрунтованість положень наукової новизни, не знижують її наукової та практичної цінності.

Запитання 1. Ви говорили, що за останні роки Урядом було схвалено низку енергетичних стратегій, які так і не були доведені до успішного завершення. Скажіть будь-ласка, чому так відбувалося, і чому Ви пропонуєте затвердити окремий документ, яким врегульовано державну енергетичну політику в галузі?

Запитання 2. У роботі вами розроблено функціональну матрицю взаємодії основних стейкголдерів, яку побудовано на суб'єкт-об'єктній основі з вказанням напряму та сили впливу кожного стейкголдера на вирішення проблем енергоефективності. Скажіть, яким чином ви розраховуєте цю силу впливу?

Бобронніков Д. Відповідь:

Запитання 1. Дякую за запитання. Основною причиною появи нових енергетичних стратегій є те, що світ дуже швидко змінюється, і попередні довгострокові стратегії не завжди за ним встигають, та не враховують повною мірою світові тенденції розвитку енергетичної галузі. Поява у 2023 році нової енергетичної стратегії (до 2050 року) була обумовлена необхідністю отримання Україною реальної енергетичної незалежності шляхом повної відмови від російських енергоресурсів. Разом із тим, як свідчать результати аналізу цих документів, задекларовані стратегічні цілі, яких має досягти наша держава в результаті успішної реалізації останньої енергетичної стратегії, кореспондуються (або взагалі співпадають) із цілями, визначеними попередніми документами. Тому вважаємо, що такий підхід до розроблення ключових довгострокових програмно-цільових документів в енергетичній сфері (коли попередня стратегія ще не реалізована повною мірою, а наступна вже готується до затвердження), є нераціональним та несистемним. Наявність таких «недореалізованих» стратегій свідчить скоріше, про невдале та «реактивне» планування (на відміну від «проактивного», спрямованого на упередження негативних подій), ніж про його успішність. Тому для забезпечення успішності стратегування в енергетичній сфері запропоновано використовувати інструменти середньострокового (розрахованого на період 5-7 років)

стратегічного планування, а не довгострокового (25-30 років), як це відбувається. Це надасть можливість досягти визначених довгостроковою енергетичною політикою цілей і пріоритетів шляхом послідовного виконання трьох-чотирьох середньострокових стратегій, хід реалізації яких значно простіше контролювати та, за потреби, вносити необхідні зміни у відповідь на загрози та виклики, зокрема воєнного часу. Втім, підкреслимо, що державної енергетичної політики України, як окремого нормативного документа, наразі не існує, його функції виконує енергетична стратегія. Тому вважаємо за доцільне розробити та затвердити окремим документом довгострокову енергетичну політику, яка водночас буде спрямована на забезпечення сталого розвитку країни, інтеграцію до європейського енергетичного простору та підвищення енергетичної безпеки. А інструментом реалізації такої політики вже і будуть відповідні середньострокові енергетичні стратегії та плани.

Запитання 2. Сила впливу стейкголдерів, які є суб'єктами управління (це – органи влади та управління), на інших стейкголдерів, які є об'єктами управління (виробники, споживачі), визначається методом експертних оцінок за 10-бальною шкалою, де: 0 балів – стейкголдери абсолютно незалежні; 10 балів – виконання функцій стейкголдерами повністю залежить від управлінського впливу. У якості експертів можуть виступати члени робочої групи з реалізації регіональної стратегії енергоефективності. Крім оцінки силу впливу, у кожній клітині матриці також стисло позначено функції об'єктів управління, на які мають вплив суб'єкти управління. І як я вже зазначав у своїй доповіді, такий підхід допоможе систематизувати інформацію про кожного стейкголдера, оцінити ступінь можливої підтримки процесів, до реалізації яких він задіяний, а також побудувати ефективну стратегію комунікації органів публічного управління зі всіма зацікавленими сторонами.

Результати відкритого голосування:

«За» ___5___ членів ради,
«Проти» __0__ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Боброннікову Дмитру Олександровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____ Ірина ХОЖИЛО

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» * І.К. 02070743 *